

Van leerfabrieken tot boswachterij

- Afstand** 12.4 kilometer (ca. 3 uur)
- Startpunt** Rotonde Oosterhoutseweg-Nassaulaan in Rijen (Knooppunt 45)
- Parkeren** Voldoende parkeergelegenheid op straat
- Bereikbaarheid OV** Station Rijen, bushalte Nassaulaan
- Knooppunten** 45-22- 21-19-43-42-91-90-47-64 65-66-69-59-23-45
- Hoogtepunten** Oude leerfabrieken in Rijen, de natuur in Boswachterij, bourgondische horeca en voormalig natuurbad Surae.

Tijdens deze wandeling ontdek je een stukje van de Baronie van Breda tussen Rijen, Oosterhout en Dorst. Je loopt langs plekken die herinneren aan de eens bloeiende leerindustrie van Rijen en ontdekt de groene omgeving van de boswachterij van Dorst.

dit is een wandeling van Regionaal Archief Tilburg

i **45**
 Zie je dit symbool?
 Dan vind je op de laatste pagina meer info of een link naar een interessant archiefstuk!

De route start bij **knooppunt 45**, op een rotonde aan de rand van Rijen. Via de Nassaulaan lopen we richting **knooppunt 22** het dorp in. Ter hoogte van de Mgr. Nolensstraat passeer je **Cultureel Centrum De Boodschap**. Zoals je nog goed kunt zien is deze gevestigd in de voormalige **Maria Boodschapkerk**. Waar eens gebeden werd, geniet je nu van theater, exposities en mooie ontmoetingen. Bij het Raadhuisplein sla je linksaf en loopt rondom het gemeentehuis dat op 29 april 1961 plechtig werd geopend. Vervolg je weg richting de **Maria Magdalenakerk**.

KOM JE MET DE TREIN? LET DAN OP HET PAND AAN STATIONSSTRAAT 8. DIT IS DE VOORMALIGE WONING VAN DE DIRECTEUR VAN EEN LEDERFABRIEK.

i **22**

De **kerk** is gebouwd op de plek waar in de 15de eeuw een kapel voor Maria Magdalena stond. Daarna volgde een kleinere kerk en de huidige kerk dateert van 1906. Op huisnummer 58 vind je ook nog de **pastorie** van de Heilige Geest. Ga bij de kerk linksaf, de Hoofdstraat in richting **knooppunt 21**. In de Hoofdstraat vind je verschillende monumenten die herinneren aan de leerindustrie, die tot de vorige eeuw floreerde in het Brabantse dorp. Aan Hoofdstraat 77 vind je de voormalige **leerfabriek C. en A. van Gorp**.

Blokje om: Sla vanaf de Hoofdstraat tegenover huisnummer 98 linksaf de Heistraat in. Hier vind je op nummer 3 het pand van de voormalige leerfabriek G. B. Seelen en Zoon. Die werd van ca. 1908 tot de sluiting in 1993 van vader op zoon overgenomen. Je herkent onder andere het woonhuis en de machinehal.

Een andere **leerlooielij** vind je op je route tussen Hoofdstraat 125 en 129. Deze fabriek werd in 1928 gebouwd in opdracht van Jos Boemaars-Adriaansen.

i **21**

Bij **knooppunt 21** zie je aan je rechterhand een **dankkapel**. Deze werd in 1950 opgericht als dank voor het feit dat Rijen tijdens de Tweede Wereldoorlog niet was getroffen door zware bombardementen. Daarnaast worden in de kapel vijf militairen herdacht die sneuvelden tijdens de oorlog of in het voormalige Nederlands-Indië. Vervolg je weg over de Hoofdstraat en sla vervolgens linksaf richting de Statenlaan. Je passeert Brabant Golf en slaat tegenover de Heikantsestraat het zandpad in naar **knooppunt 19**.

TIP: DE KNOOPPUNTEN STAAN OP DEZE ROUTE NIET ALTIJD DUIDELIJK AANGEGEVEN. VOLG DE ROUTE OOK VIA DE APP VAN RÖUTIQ.



19

We laten de bebouwing achter ons en volgen het zandpad langs de rand van het bos naar **knooppunt 43**. Daar sla je linksaf en loopt langs de weilanden over het pad Klein Oosterhout, tot aan **knooppunt 42**.

43

- i** **42** Bij **knooppunt 42** ga je naar links, steekt het fietspad over en loopt de bossen van de Baronie van Breda in. De Baronie omvat een groot gebied en vind haar oorsprong in oude landgoederen, waar ooit de heren van Breda de scepter zwaaiden. Verderop volg je de knooppuntaanwijzingen naar links. Daarna steek je net na **knooppunt 91** de Vijf Eikenweg over richting de Suraeweg.
- 91**
- 90** Bij **knooppunt 90** sla je rechtsaf richting **knooppunt 47**. We lopen nu verder de **Boswachterij Dorst** in. In de 19de eeuw lag hier nog de Seterse Heide en ontstonden zandverstuivingen op plekken waar het bos was gekapt. Sinds 1899 is het gebied van Staatsbosbeheer en zijn bomen gepland. Tegenwoordig staat het bekend als een boswachterij. De knooppuntmarkeringen zijn op dit deel van de route niet altijd duidelijk. Wanneer er niets staat aangegeven ga je rechtdoor en gebruik de app van Routiq. Uiteindelijk loop je bij het zesde grotere zijpad op een T-splitting. Ga hier linksaf en na enkele meters weer naar rechts. Ga rechtdoor tot **knooppunt 47**.
- i** **47** Mocht je toe zijn aan een pauze, een stukje verder richting knooppunt 10 ligt **natuurpoortcafé BOS&Co**. Heb je nog voldoende energie? Sla dan gewoon linksaf naar **knooppunt 64**. In dit deel van de boswachterij liggen enkele leemputten. Deze zijn ontstaan door werkzaamheden van de voormalige steenfabriek De Vijf Eiken in Rijen. Daarnaast vond in deze bossen op 29 december 1944 een vliegtuigcrash plaats, waarbij de Engelse flight sergeant Peter Ralph Attwool om het leven kwam. Via de QR-code op de laatste pagina ontdek je meer over dit noodlottige ongeval.
- 64** Bij **knooppunt 64** volg je het bospad naar **65**. Je passeert een waterwingebied. Bij knooppunt **65** sla je linksaf op de Bokkenweidreef richting **knooppunt 66**, waar je de Prise D'eauweg oversteekt naar **knooppunt 69**. Je kunt hier even bijkomen in Beum (dialect voor 'bomen'). In **66** de monumentale schuur bij de voormalige boswachterswoning ben je van harte welkom voor een hapje en een drankje.
- i** **69** Na **knooppunt 69** sla je linksaf richting **knooppunt 59**. Je loopt nu richting leemkuilen die onder andere zijn ontstaan na afgravingen door de Tilburgse steenfabriek Van den Heuvel. Vervolgens werd hier tot 2015 bijna honderd jaar lang gerecreëerd in natuurbad Surae. Het bad dankt zijn naam aan de Bredase sportleraar A.C. Kuit die hier vanaf 1931 zwemlessen ging geven. De Latijnse benaming voor de kuitspier is namelijk *musculus triceps surae*. Tegenwoordig vind je hier een uniek stukje natuur en misschien spot je zelfs enkele Gallowayrunderen.
- 59**
- Blokje om: Wil je nog wat meer van Boswachterij Dorst zien? Deze alternatieve route is ongeveer 500 meter langer, maar wel groener. Ga bij **knooppunt 59** richting **knooppunt 90**. Je passeert aan je rechterhand twee leemkuilen. Wanneer je niet verder rechtdoor kunt volg je de knooppuntmarkeringen naar rechts (laat daarbij het hek naar het begrazingsgebied links liggen) tot je bij een breder pad komt. Ga nu naar links en het eerste grote pad naar rechts (tegenover een hekje naar het begrazingsgebied), we laten hier de knooppuntmarkeringen los. Na ongeveer 50 meter pak je het smallere pad naar rechts. Houd bij de Y-kruising rechts en volg direct daarna het pad waarbij je het hekwerk aan je rechterhand houdt. Bij de kruising waar het hekwerk stopt ga je rechtdoor (volg knooppunt 35 van de ruiterroute). Volg het pad, negeer de zijpaden van links, en je komt vanzelf bij **knooppunt 23**.*
- i** **23** Bij **knooppunt 59** ga je rechtdoor en volg je de Vijf Eiken langs het spoor. Loop helemaal door tot **knooppunt 23** waarna je linksaf alweer de rotonde van het beginpunt ziet. En een paar meters naar links stuit je al op **knooppunt 45**, het eindpunt van dit Archiefriendje.
- 45**



Duik dieper in de historische bronnen

*Wil je meer ontdekken over dit gebied?
Scan dan de juiste QR-codes voor
aanvullende informatie en interessante
archiefstukken. Het bijbehorende
knooppunt staat steeds vermeld.*



45

Bekijk bouwtekeningen van de Maria Magdalenakerk.
Regionaal Archief Tilburg



22

Filmbeelden van leerfabriek Noord Brabant in Rijen.
Regionaal Archief Tilburg



21

Oorlogsslachtoffers Gilze, Rijen, Hulten en Molenschot.
Wiki Midden-Brabant / HK Molenheide



42

Juridisch gedoe in Oosterhout en Dorst in 1717-1718.
Regionaal Archief Tilburg



47

Het verhaal van piloot Peter Ralph Attwooll.
Jos Alphen via Geschiedenis Dorst



59

Herleef de hoogtijdagen van natuurbad Surae in oude foto's!
Regionaal Archief Tilburg



23

De geschiedenis van de Vijf Eiken.
Wiki Midden-Brabant / HK Molenheide



45

Podcast De Depot Show over een passant in Rijen.
Regionaal Archief Tilburg



Check hier de andere Archiefbondjes!
Regionaal Archief Tilburg